

FORMANT-SE PER SER PROFESSORS

Dues experiències en el màster de Formació del Professorat de Secundària

Les experiències i reflexions d'Elisabet Vallbona i Elies Martos, ambdós alumnes del màster de Formació del Professorat, ens permeten aproximar-nos al sistema educatiu des de la perspectiva de l'aprenentatge de la docència. L'Elies està fent les pràctiques del màster a l'IES Tona i l'Elisabet, d'aquí poc, les començarà a l'Escola Vedruna de Tona. És des de la seva vivència formativa que valoren el coneixement après en el màster, considerant, entre d'altres aspectes, quines haurien de ser les garanties d'una formació completa; la importància dels recursos pedagògics i didàctics; i el paper que haurien de tenir la innovació i les noves tecnologies en la pràctica educativa.

Elisabet Vallbona

LA COMPLEXITAT DE FORMAR DOCENTS

Elisabet Vallbona i Saborit

Graduada en Llengua i Literatura Catalana i alumna del màster de Formació del Professorat

És evident que dominar una matèria no implica, necessàriament, saber-la ensenyar. És per aquest motiu que s'exigeix als futurs professors d'Eso i Batxillerat una determinada especialització en pedagogia. Per pal·liar aquesta carència, el 1990 va sorgir el CAP (Certificat d'Aptitud Pedagògica), imprescindible per impartir classe a qualsevol centre de secundària, i que consistia en un curs teòrico-pràctic d'entre 100 i 300 hores, un examen oficial i la redacció d'una memòria. L'any 2009, però, va crear-se l'anomenat Màster en Formació del Professorat. La diferència d'aquest màster amb l'antic CAP és realment abismal, ja que aquest nou curs dura unes 1.750 hores, amb les pràctiques incloses. A més, s'exigeixen coneixements de nivell B1 d'una llengua estrangera, un requisit que abans no existia.

I amb tot això jo em pregunto..., realment el fet que hi hagi molta més dedicació garanteix una formació més completa del professorat?

És evident que, pel fet que el màster duri tot un curs, el ventall d'opcions per poder adquirir una formació adequada és molt més ampli. Tot i així, com a alumna d'aquest màster, considero que les classes són probablement massa teòriques. La majoria són classes magistrals, on es remarca constantment la importància de conèixer les competències que cal que els alumnes desenvolupin durant el seu aprenentatge, en detriment d'intentar proporcionar-nos els recursos pedagògics i didàctics necessaris per poder tenir

una bona base abans de posar-nos davant d'una classe. En general, a més, els professors també insisteixen força en el fet que cal innovar, ja que avui en dia les noves tecnologies s'estan imposant, en molts casos, als mètodes més tradicionals de treball. És evident, però, que treballar a partir d'eines tecnològiques no sempre és un avantatge.

A banda de tot això, un altre dels aspectes que voldria comentar és l'avaluació. Els criteris s'haurien de replantejar perquè per cadascuna de les assignatures hi ha establerts un mínim de dos o tres treballs, i això comporta un excés de feina per part de l'alumnat, si tenim en compte que al llarg del curs també s'han de fer un dossier d'aprenentatge de les pràctiques i un treball final de màster.

Tanmateix, no vull ser del tot destructiva i, com és evident, el màster en Formació del Professorat també té coses bones. De fet, ha estat aquest màster el que m'ha permès reflexionar sobre diversos aspectes i situacions amb les quals qualsevol docent es pot trobar dins d'una aula, i que fins ara no m'havia plantejat mai. En relació amb això, de fet, trobo del tot encertat que algunes de les assignatures siguin impartides per professors, associats a la universitat, el dia a dia real dels quals passa dins les aules d'un institut de secundària. Això fa que els alumnes que cursem el màster puguem ser, en certa manera, participants d'algunes de les experiències més curioses que viuen els professors.

D'altra banda, una de les parts més importants del curs és el pràcticum, que consisteix en anar a un centre educatiu per dur-hi a terme, en primer lloc, una fase d'observació i, posteriorment, una fase d'impartició de classes. I és aquí el punt on conflueixen, o haurien de confluir, la teoria que rebem a les classes i les condicions de posar-la en pràctica. Malgrat això, és evident que cada institut és diferent, igual que cada grup o classe i, per tant, en alguns casos resulta complicat aplicar algunes de les teories tractades a les assignatures del màster. Tot i així, el que sí que he après i tinc molt clar és que, més enllà del pràcticum, quan tingui l'oportunitat de fer de docent a un centre, intentaré plantejar les classes evitant que siguin magistrals, tot buscant el punt intermedi entre allò tradicional i

allò més innovador per tal de proporcionar un cert dinamisme que permeti un aprenentatge correcte, alhora que amè.

EL MÀSTER DE FORMACIÓ DEL PROFESSORAT I LA INNOVACIÓ A LES AULES

Elies Martos Robles

Graduat en Enginyeria Informàtica i alumne del màster de Formació del Professorat

La formació del professorat de secundària va aparèixer fa set anys, amb la implantació del màster de Formació del Professorat que va desplaçar el CAP (Certificat d'Aptitud Pedagògica). La seva posada en marxa fou inicialment problemàtica per la combinació d'urgència i novetat, la qual cosa va provocar una difícil planificació i va generar tensió dins de les universitats. Però una vegada superat el procés inicial, aquest màster de dedicació complerta –un any dividit en dues etapes (teòrica i pràctica)– s'assembla, cada vegada més, a una titulació "normal", amb els seus punts forts i punts febles.

Jo sóc graduat en Enginyeria Informàtica i, actualment, alumne del màster de Formació del Professorat de Secundària en l'especialitat de matemàtiques (realitzant les pràctiques a l'Institut de Tona). També estic implicat en projectes cooperatius a l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB i sóc desenvolupador d'una plataforma educativa basada en l'educació a distància (*e-learning*). Tenint en compte, doncs, la meua experiència, m'agradaria donar-vos el meu punt de vista sobre el màster i les meves pràctiques realitzades a l'Institut de Tona durant aquest curs 2016/2017.

En primer lloc, malgrat sembla que existeixi una gran implicació per millorar els models educatius actuals, hi ha moltes fites que encara no s'han assolit. És a dir, per bé que en el procés formatiu té molt pes la importància (teòrica) de l'incentiu de la creació i l'aplicació de metodologies innovadores a les aules, cal tenir en present que el propi màster té algunes mancances.

Pel que concerneix a la primera part del màster (l'etapa teòrica), s'adquireixen, bàsicament, coneixements sobre com ensenyar les matèries i es proporcionen estratègies didàctiques per a

Elies Martos davant l'IES Tona

l'acció educativa, com, per exemple, la planificació d'activitats, que pretenen tenir en compte la diversitat dels alumnes o la importància de l'assoliment de les competències bàsiques (les quals s'han d'adaptar a cada nivell educatiu). Les classes s'imparteixen en grups molt grans que no permeten el desenvolupament de les dinàmiques proposades pels professors (en la teoria es parla del model constructivista, però no es porta a la pràctica en les sessions). A més, hi ha assignatures que no aporten coneixements en la formació pedagògica i que semblen que es cursin per omplir crèdits. A aquests despropòsits, cal afegir-hi el fet de ser un màster de dedicació completa, la qual cosa dificulta la compaginació dels estudis amb una feina o ocupació remunerada.

Des del meu punt de vista, la part amb més rellevància (tant pel que fa l'aprenentatge com a la vivencialitat) són, precisament, les pràctiques que es realitzen en els centres de secundària. De fet, l'adquisició de coneixement pren valor quan és aplicada i, per tant, les pràctiques són imprescindibles per tal de fer efectius els aprenentatges teòrics. En aquest sentit, és essencial disposar de tutors que permetin la posada en pràctica en contextos metodològics compati-

bles amb els dels màster. Actualment estic impartint docència a l'Institut de Tona a alumnes de 1r de la Eso. Val a dir que, com a ex-estudiant del centre, m'he sentit molt acollit pel professorat, sobretot pel meu mentor i també pels meus antics professors, amb els quals vaig compartir la meua etapa educativa d'Eso i Batxillerat. Aquest fet m'ha facilitat la formació i m'he sentit des del principi com si formés part del centre.

En aquesta experiència s'ha accentuat la meua motivació en la docència. He pogut adonar-me de les meves deficiències i dels meus punts forts davant un grup d'alumnes, i sentir la sensació reconfortant que és l'experiència d'ensenyar. He après a rectificar moltes actituds, maneres de tractar els alumnes, a tenir en compte tant la diversitat com la importància de l'organització, i, a més, a estar pendent en tot moment del que està passant a l'aula. I és que el que puc aprendre des de la pràctica (una pràctica reflexiva i, per tant, formativa) és el que em permetrà anar millorant. Com a professor has de saber desenvolupar moltes qualitats: com la paciència, l'entrega, el sentit de l'humor i la serietat a la vegada. Per tant, i tenint present l'enllaç que hi hauria d'haver amb la formació didàctica i pe-

dagògica del màster, en aquest període de pràctiques també m'he adonat que els conceptes apresos es tornen complicats a l'hora d'intentar adaptar-los a l'aula. Cal recórrer a la improvisació a causa del munt de circumstàncies i imprevistos que poden sorgir durant la planificació i desenvolupament de la Unitat Didàctica.

D'altra banda, com ja he comentat, una de les característiques del màster és que obre la porta tant a propostes innovadores a les aules com al desenvolupament de les noves metodologies educatives. Actualment estic plenament endinsat en un projecte que neix amb l'objectiu de fomentar l'educació a través de la metodologia *flip classroom* (classe invertida), tot combinant-la amb la metodologia tradicional. Cal tenir en compte que les TIC (Tecnologies de la Informació i Comunicació) s'estan convertint en un element clau en el sistema educatiu de molts països, ja que permeten noves formes d'accedir, generar informació i transmetre coneixements, a la vegada que possibiliten flexibilitzar el temps i l'espai en què es desenvolupa l'acció educativa. L'objectiu principal del meu projecte ha estat realitzar una plataforma web d'aprenentatge electrònic, on s'ofereixen cursos en la modalitat de les *MOOC* (Massive Open Online Courses), és a dir, cursos oberts online que qualsevol persona pot accedir i que podran ser cursats per alumnes d'instituts. En aquesta plataforma s'hi oferirà una diversitat de cursos per a usuaris que estaran relacionats amb les diferents matèries que s'imparteixen en el pla d'estudi, com ara Matemàtiques, Física, Tecnologia, Ciències Socials, etc, i seran creats pels propis professors dels centres. Cada curs estarà estructurat de forma diferent segons el professor que el gestioni, i podran incloure des de vídeos educatius, documents, activitats, exàmens...,

que permetran a l'alumne un seguiment continu del temari. En la inscripció de cada un dels cursos, l'alumne podrà veure el contingut, realitzar problemes o exàmens, veure les notícies publicades pel professor o fins i tot comprovar els seus resultats en les activitats.

Nombrosos estudis demostren que l'ús de les classes digitals, Internet i els ordinadors, pot millorar l'aprenentatge: per exemple, creant una bona dinàmica pedagògica amb una major participació de l'alumnat, augmentant l'autoestima i afavorint el treball cooperatiu per part del professorat. A més, en aquest model, els docents poden adaptar els calendaris i els horaris fixant el ritme de treball que ells considerin més adequat. Això permet que no sigui necessari que els participants coincideixin en el mateix instant de temps i ofereix una major flexibilitat.

Per acabar, m'agradaria que es tingués en compte que el màster de Formació del Professorat es distingeix pel seu caràcter inclinat cap a la professionalització. En aquest sentit, vull destacar com un valor molt positiu la implicació d'alguns professors (la majoria, docents actuals de secundària) que ens han proporcionat recursos útils i metodologies aplicables pels nostres futurs alumnes. D'altra banda, considero que la innovació didàctica pot ser un bon terreny per tal d'aprofitar el potencial educatiu dels recursos del món actual (com, per exemple, els *MOOC*), però, aquesta, no pot anar mai sola –és a dir, cal que s'acompanyi d'una formació permanent del professorat on es tingui en compte tant la recerca com l'aprenentatge didàctic i pedagògic encarat cap a la pràctica educativa.